

Розділові знаки у простому ускладненому реченні

Перевіряємо домашнє завдання
Вправа 11

<https://cutt.ly/RXsKePa>

Знайдіть слова, що характеризують саме прості ускладнені речення

Хмаринка слів

Хмаринка слів. Результати

Просте ускладнене речення — це речення, яке...

- має лише одну граматичну основу (підмет + присудок / тільки підмет / тільки присудок);
- ускладняється такими компонентами: однорідні члени речення, звертання, вставні та вставлені слова й конструкції, відокремлені члени речення;
- може мати додаткові розділові знаки, що вказують на ускладнену структуру (кома, тире, двокрапка, дужки).

Просте ускладнене речення

Містить у собі	Приклади
1. Звертання	Мамо, схиляюсь перед іменем твоїм.
2. Однорідні члени речення	Рішуче й завзято почав писати. (В. Шевчук)
3. Відокремлені члени речення	Степ, омитий дощем, яскраво зазеленів
4. Вставні і вставлені слова, словосполучення і речення	Сьогодні, ймовірно, піде сніг. Мешканці будинку (переважно люди похилого віку) зранку зібрались у дворі.

Речення зі звертанням

Звертання — це слово або словосполучення в реченні, що називає особу, до якої звернена мова.

Наприклад: **Зоре моя вечірняя**, зійди над горою. (Т. Шевченко)

Звертання, як правило, має форму кличного відмінка, рідше називного (форма називного відмінка в звертаннях не відповідає нормам української мови).

Звертання не є членом речення.

Звертання може виражатися як одним словом (непоширене), так і кількома словами (поширене): Не треба сліз, не хмур, **кохана**, брови й не схиляй лице своє сумне (В. Сосюра). **Бідна волошко**, чому ти у житі, а не на клумбі волієш рости? (М. Рильський).

СХЕМИ

1.ЗВ, ...

2...., ЗВ, ...

3...., ЗВ.

4.ЗВ!

РЕЧЕННЯ З ОДНОРІДНИМИ ЧЛЕНАМИ

Однорідними називаються члени речення, які стосуються одного й того самого члена речення, належать до однієї й тієї ж частини мови, відповідають на те саме питання і характеризують предмет (дію, явище) з одного боку: Серед хвиль і піни, й шуму чайка утлая несеться (П. Тичина).

Розділові знаки при однорідних членах речення

Кома не ставиться	Кома ставиться
О і О	О, О, О
О й О	О, а О
О та О	О, але О
О або О	і О, і О, і О (й) та О, та О, та О (або)

ус: ○, ○, ○, ○ .

○, ○, ○, ○ - ус.

Ус: ○, ○, ○, ○ - ...

Ус, ^{як-от} а саме: ○, ○, ○ .
наприклад

Відеопояснення → <https://cutt.ly/bZN3SC5>

РЕЧЕННЯ ЗІ ВСТАВНИМИ СЛОВАМИ

ВСТАВНІ СЛОВА ТА СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ - це слова та сполучення слів, за допомогою яких мовець виражає своє ставлення до повідомлюваного.

НЕ Є ЧЛЕНАМИ РЕЧЕННЯ

ВСТАВНІ СЛОВА (СПОЛУЧЕННЯ СЛІВ) МОЖУТЬ ВИРАЖАТИ АБО ВКАЗУВАТИ НА:	
Упевненість	<i>звичайно, безперечно, без сумніву, безумовно, правда, справді, певна річ</i>
Невпевненість	<i>може, можливо, може бути, мабуть, певно(е), здається, очевидно</i>
Джерело повідомлення	<i>по-моєму, кажуть, на думку..., за свідченням ..., як відомо, як зазначено ..., за повідомленням ...</i>
Емоційну оцінку повідомлюваного	<i>на щастя, на жаль, на диво, на сором, дивна річ, як навмисне</i>
Повторюваність дії в минулому	<i>було, бувало, як завжди</i>
Порядок викладу думок, вирізнення основного	<i>по-перше, по-друге, отже, таким чином, нарешті, значить, виявляється</i>
Увічливість	<i>будь ласка, вибачте, прошу вас, дозвольте</i>
Привернення уваги	<i>уявіть собі, зрозумійте, зверніть увагу, вірите, власне, між нами кажучи</i>

НІКОЛИ НЕ БУВАЮТЬ ВСТАВНИМИ

майже, навіть, мовби, нібито, причому, приблизно, притому, при цьому, все-таки, саме, якраз, просто, тобто, адже, буквально, принаймні, особливо, отож, тож, тільки.

Відеопояснення

<https://cutt.ly/WZMa1st>

РЕЧЕННЯ З ВІДОКРЕМЛЕНИМИ ЧЛЕНАМИ

Відокремлення — це виділення одного із членів речення у вимові за допомогою інтонації, а на письмі з обох боків за допомогою ком (найчастіше), рідше — тире.

Відокремлюються тільки другорядні члени речення.

Відокремлені члени речення відповідають на питання: *а який саме? а як саме? де саме? а коли саме? а що саме?*

Відокремлені члени речення

Відокремлені означення

Людам, по-справжньому одержимим Історією, щастить почути від мудрої Кліо розповіді про нерозгадані таємниці
(В. Смолій)

Відокремлені прикладки

Мудра Кліо — високочола муза Історії й покровителька істориків — не вельми поспішає ділитися своїми секретами
(В. Смолій)

Відокремлені додатки

На його дворі, замість похилої хатини, стояв веселий будинок (Панас Мирний)

Відокремлені обставини

Перечекавши небезпеку в немирівському замку Збаразького, Підкова знову повертається до своїх планів
(Т. Чухліб)

Відеопояснення

<https://cutt.ly/LZMfkB8>

РОБОТА З ТЕКСТОМ

Завдання:

- прочитати текст посту із соцмереж відомої в Україні людини;
- знайти в ньому прості ускладнені речення;
- пояснити, чим ускладнене речення

Мати друзів — це щастя! Людей, котрі підтримають і допоможуть у найскладніших ситуаціях. І перевіряються справжні друзі, до речі, і в моменти успіху, і періоди невдач.

Я не вмію обирати чи відсіювати людей, із якими а ля не варто зближуватися, хоча цього вчать на більшості різних лідерських курсах. Не дуже вмію жорстко дистанціюватися, хоча це теж рекомендують експерти з успіху.

Насправді вже так склалося, і такою я є. Натомість життя віддячує справжніми і неймовірними друзями, чиї плечі відчуваю і просто зараз!

А все, що бутафорне і було прикрите якимись ефемерними цілями, все відпаде. Так буває завжди!) Тому просто будьте щирими і відкритими і нічого не очікуйте від, здавалося б, надійних зараз людей. Час і життя все розставляють по своїх місцях❤️ Просто будьте собою.

Соломія Вітвіцька

Джерело: <https://www.facebook.com/S.Vitvitska/photos/a.103526563082221/1457798494321681>.

Відповіді:

Речення	Правило
І перевіряються справжні друзі, до речі, і в моменти успіху, і періоди невдач.	Просте речення, ускладнене вставним словом і однорідними обставинами.
Натомість життя віддячує справжніми і неймовірними друзями.	Просте речення (частина складного), ускладнене однорідними означеннями
Що бутафорне і було прикрите якимись ефемерними цілями	Просте речення (частина складного), ускладнене однорідними присудками
Тому просто будьте щирими і відкритими і нічого не очікуйте від, здавалося б, надійних зараз людей.	Просте речення, ускладнене однорідними присудками і вставним словом.
Час і життя все розставляють по своїх місцях.	Просте речення, ускладнене однорідними підметами.

РОБОТА З ТЕКСТОМ

Завдання:

- прочитати текст посту із соцмереж відомої в Україні людини;
- знайти в ньому прості ускладнені речення;
- пояснити, чим ускладнене речення

Декілька цікавих фактів про український борщ.

Існує понад 70 рецептів червоного борщу, найскладнішим та найдорожчим з яких вважається борщ київський. Бульйон для нього варять з яловичини, баранини та свинини, а окрім обов'язкових складників, додають натуральний хлібний квас.

На Чернігівщині готують борщ з грибними вушками і називають його переяславським.

Полтавчани борщ варять на основі курячого бульйону і обов'язково кладуть до нього традиційні для свого регіону галушки.

На Житомирщині борщ має два різновиди: поліський з в'яленими в'юнами і грибами та коростенський на сухофруктах.

Є на карті України регіон, у якому взагалі немає свого борщу: це Закарпаття. Іноді там варять борщ із самої лише картоплі та буряка без капусти і називають його львівським.

З борщем пов'язано багато повір'їв. Наприклад, вважалося, що з парою від борщу відлітає душа небіжчика. Тому він є традиційною стравою на українських поминках.

На честь борщу було назване маленьке містечко Борщів, розташоване на Тернопільщині.

Найсмачніший борщ в моєму житті готувала моя бабуся Олена (пісний з грибами), а зараз готує дружина Олена (за рецептом своєї бабусі Ксени).

А який борщ готуєте ви? Діліться рецептами та фото своєї смакоти у коментарях.

Дмитро Чекалкін

Джерело: <https://www.facebook.com/Dmitriy.Chekalkin/posts/3536766793016215>.

Речення	Правило
На Чернігівщині готують борщ із грибними вушками і називають його переяславським.	Просте речення, ускладнене однорідними присудками.
Найскладнішим та найдорожчим із яких вважається борщ київський.	Просте речення (частина складного), ускладнене однорідними присудками
Бульйон для нього варять із яловичини, баранини та свинини, а окрім обов'язкових складників, додають натуральний хлібний квас.	Просте речення, ускладнене однорідними присудками (варять, додають), додатками (яловичини, баранини, свинини), відокремленим додатком (окрім обов'язкових складників)
Полтавчани борщ варять на основі курячого бульйону і обов'язково кладуть до нього традиційні для свого регіону галушки.	Просте речення, ускладнене однорідними присудками.
На Житомирщині борщ має два різновиди: поліський з в'яленими в'юнами і грибами та коростенський на сухофруктах.	Просте речення, ускладнене одночасно двома однорідними відокремленими означеннями.
На честь борщу було назване маленьке містечко Борщів, розташоване на Тернопільщині.	Просте речення, ускладнене відокремленим означенням.
Іноді там варять борщ із самої лише картоплі та буряка без капусти і називають його львівським.	Просте речення, ускладнене однорідними присудками та однорідними неузгодженими означеннями.
Діліться рецептами та фото своєї смакоти у коментарях.	Просте речення, ускладнене однорідними додатками.

